

**UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE DRET I ECONOMIA**

CURS ACADÈMIC 2005 - 2006

ENSENYAMENT: DRET

ASSIGNATURA: DRET CIVIL I

PROFESSOR/A: CARLES ENRIC FLORENSA I TOMÀS /JORDI DAURA RAMON

CURS: 1R

QUADRIMESTRE: 2N

CRÈDITS: 4,5

TIPUS: TRONCAL

1. L'ASSIGNATURA EN EL CONJUNT DEL PLA D'ESTUDIS

L'assignatura se situa en el segon quadrimestre de primer curs de la llicenciatura, quan l'alumne ja ha tingut el primer contacte amb la titulació, la qual cosa afavoreix l'assimilació dels conceptes i fonaments de les distintes institucions jurídiques que integren el programa, tenint en compte, a més, que bona part d'elles ja han estat estudiades, en els seus orígens, en algunes assignatures del primer quadrimestre.

2. OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

Introduir l'alumne en el coneixement del concepte, fonaments i part general del dret civil, incloent en aquesta l'àmbit del dret de la persona, dels béns i del dret subjectiu.

Establir amb claredat l'estructura de l'ordenament jurídic de l'Estat i del català, des de la perspectiva del dret civil. Al voltant de la coexistència de diferents ordenaments civils a Catalunya, conèixer les regles de vigència i aplicació de cadascun d'ells.

Familiarització amb els principals instruments jurídics de suport: repertoris de jurisprudència, bases de dades, etc., tant en suport paper com electrònic i on-line.

3. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

L'alumne, en acabar, hauria de ser capaç de manejar els principals instruments jurídics de suport, tant en paper com a través de suport electrònic i on-line: bases de dades de lleis, repertoris de jurisprudència, etc.

Així mateix, haurà d'haver incorporat al seu lèxic el vocabulari bàsic del Dret, coneixent el seu significat.

També haurà d'haver aconseguit desimboltura en el maneig dels textos legals: cerca, interpretació i crítica de la norma.

4. CONTINGUTS

INTRODUCCIÓ

Lliçó 1: El concepte de dret civil

1. El concepte de *dret civil*. La distinció entre dret públic i dret privat. El dret privat general i els drets privats especials
2. La *matèria civil*.
3. La distribució sistemàtica del dret civil.

Lliçó 2: La coexistència de règims jurídics civils com a resultat d'un procés històric. L'ordenament civil de Catalunya

1. Els decrets de Nova Planta. La codificació civil espanyola i l'anomenada «qüestió foral».
2. La publicació del *Código civil* espanyol i la conservació dels altres drets civils territorials. El sistema de compilacions. La reforma del Títol Preliminar del *Código civil*.
3. El reconeixement dels drets civils territorials en la Constitució espanyola de 1978.
4. L'ordenament civil de Catalunya: la seva qualitat constitucional de «no complet». El *Codi civil de Catalunya*. El *Codis sectorials*. La *Compilació* i les lleis especials.
5. El dret civil de Catalunya i el dret civil vigent a Catalunya. Notions sobre *vigència* i *aplicació* del dret.
6. La relació entre el dret civil català i el dret civil estatal a Catalunya.

Lliçó 3: L'ordenament jurídic: fonts i elements de complementació

1. Les fonts de l'ordenament jurídic: fonts formals i fonts materials. La prelación de fonts.
2. La llei. Característiques, classes, existència i validesa.
3. El costum: concepte, requisits i classes. Els usos.
4. Els principis generals del dret: l'*analogia iuris*. Funcions. Les màximes jurídiques.
5. El dret de la Unió Europea i la seva influència en el dret intern de l'Estat.
6. La jurisprudència: concepte i valor. Les resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat.
7. L'equitat com a criteri de resolució de conflictes: l'arbitratge d'equitat.

Lliçó 4: La interpretació, l'aplicació i l'eficàcia de la llei

1. La interpretació: els mitjans o els criteris de la interpretació. Les classes d'interpretació.
2. L'aplicació de la llei. L'equitat com a criteri de moderació en l'aplicació.
3. La integració de la llei. L'*analogia legis*. La integració per remissió. Els principis generals i la tradició jurídica catalana.
4. El concepte de vigència de la llei: àmbit territorial i temporal de vigència. L'entrada en vigor i la pèrdua de vigència de la llei. Derogació i substitució. Retroactivitat i transitorietat.
5. L'eficàcia de la llei: eficàcia obligatòria i eficàcia repressiva.
6. L'evitació de l'aplicació de la llei: la ignorància de la llei i l'error de dret. El frau a la llei. La renúncia a la llei.
7. La infracció de la norma imperativa: l'acte contra la llei.

PART GENERAL

1. LA PERSONA

Lliçó 5: La personalitat civil

1. Concepte de personalitat civil. Els seus components.
2. La capacitat jurídica.
3. La capacitat d'obrar. La capacitat natural. La graduabilitat de la capacitat d'obrar i les seves restriccions.
4. La complementació de capacitat: la seva concessió. El desacord o la impossibilitat: l'acord substitutori.
5. El poder de disposició. Les seves limitacions.
6. La legitimació. Les prohibicions.

Lliçó 6: La persona física

1. L'adquisició de la personalitat: requisits nomatius. La protecció jurídica al *nasditurus*. El *nondum conceptus*.
2. L'extinció de la personalitat. La mort i la dedaració de defunció. La commoriència.
3. La prova del començament i de la fi de la personalitat.
4. La identificació de la persona: el nom.

Lliçó 7: Els drets de la personalitat

1. Configuració jurídica i reconeixement constitucional.
2. Drets corresponents a l'esfera material: vida, integritat física i llibertat.
3. Referència a l'extracció i trasplantament d'òrgans, reproducció assistida i utilització d'embrions. La consideració de la persona com a pacient en l'àmbit de la salut: el consentiment informat i les voluntats anticipades.
4. Drets corresponents a l'esfera no material: honor, intimitat, imatge.
5. La protecció civil dels drets no materials: anàlisi de la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig. Referència a la protecció de dades de caràcter personal.
6. El dret moral d'autor.

Lliçó 8: L'estat civil i la condició civil de la persona

1. Delimitació dels conceptes. Els estats civils i les condicions civils reconeguts en l'ordenament jurídic.
2. Els caràcters de l'estat civil.
3. Els títols d'adquisició.
4. Els títols de legitimació. La inscripció en el Registre Civil. Els títols supletoris: la possessió d'estat. Els títols provisionals.
5. El contingut de l'estat i de la condició civils. Les facultats de l'estat i de la condició civils. Les accions d'estat civil.
6. La constància registral de l'estat i la condició civils de la persona: el Registre Civil. Els fets inscripibles. Els assentaments registrals. La publicitat formal del Registre.

Lliçó 9: L'edat

1. Significat jurídic general de l'edat. El còmput de l'edat.
2. La majoria d'edat: la plenitud de la capacitat d'obrar.
3. La minoria d'edat. Capacitat i incapacitat d'obrar.
4. L'emancipació del menor d'edat: concepte, causes i efectes.
5. El menor d'edat de vida independent.

Lliçó 10: La incapacitació

1. Concepte i característiques. La incapacitat natural i la incapacitació.
2. Causes i procediment. La declaració judicial.
3. Els efectes de la declaració d'incapacitació: incapacitació plena i incapacitació limitada o relativa. Règim jurídic dels actes de la persona incapacitada.
4. La dedaració de prodigalitat. Beneficaris. Règim jurídic dels actes del pròdig.
5. Presentació de les institucions de guarda i protecció de la persona incapacitada.

Lliçó 11: Els criteris personals d'aplicació de les normes: la nacionalitat i el veïnatge civil. El domicili

1. La nacionalitat. Concepte i normativa espanyola.
2. Els modes d'obtenció de la nacionalitat: l'atribució, la consolidació i l'adquisició de la nacionalitat.
3. La pèrdua i la recuperació de la nacionalitat. La prova de la nacionalitat.
4. El veïnatge civil com a pressupòsit de l'estat civil de la persona: concepte.
5. L'obtenció, pèrdua i recuperació del veïnatge civil. La prova del veïnatge civil.
6. La localització de la persona: el domicili i les seues classes. Altres criteris de localització: la residència i el parador.

Lliçó 12: L'absència

1. El significat genèric del terme. Les tres situacions de l'absència.
2. La defensa del desaparegut: efectes i cessació.
3. L'absència declarada. La situació patrimonial i personal de l'absent. El representant de l'absent.
4. El cessament de la situació d'absència legal: la declaració de defunció. Els requisits que calen. L'efecte que té: l'equiparació a la mort.

Lliçó 13: La persona jurídica. L'associació. La fundació

1. Concepte, caràcters i classes de persona jurídica. Criteris d'atribució de la personalitat.
2. L'extensió limitada de la personalitat civil de la persona jurídica.
3. L'associació: marc normatiu. Constitució, règim jurídic i publicitat. L'estructura: els òrgans de l'associació i funcionament. Les associacions sense personalitat.
4. La fundació: marc normatiu. La constitució de la fundació: la carta fundacional. L'acte de dotació. Els estatuts.
5. L'estructura i el règim jurídic de la fundació: el patrimoni, el patronat i el protectorat.

2. ELS BÉNS

Lliçó 14: Els béns. Les universalitats: el patrimoni

1. El concepte jurídic de *bé*. Coses i béns. Les diferents classificacions dels béns.
2. Els béns corporals compostos: les parts integrants, les pertinències i els accessoris.
3. Els fruits dels béns: classes. Les despeses: ordinàries i extraordinàries. La millora.
4. El patrimoni: concepte i caràcters. El patrimoni general de la persona: funcions que té.
5. Tipus de patrimonis. Els mecanismes de manteniment i expansió del patrimoni. La subrogació real.

3. LES SITUACIONS JURÍDIQUES

Lliçó 15: La relació jurídica. El dret subjectiu

1. La relació jurídica: concepte, estructura i classes. La institució jurídica.
2. La situació jurídica subjectiva com a legitimació per a actuar: classes.
3. Les situacions jurídiques actives. El dret subjectiu: concepte i estructura. Les vicissituds i els límits del dret subjectiu.
4. La col·lisió de drets. La bona fe i l'exercici extralimitat: l'abús del dret. La doctrina dels actes propis.
5. La legitimació per a actuar en interès aliè: la potestat. Altres situacions jurídiques actives.
6. Les situacions jurídiques passives: classes.

Lliçó 16: El límit temporal de l'exercici i de l'existència de les situacions jurídiques subjectives

1. Consideració jurídica del temps. El còmput del temps: modalitats. La nova regulació del Títol II de la Primera Llei del Codi civil de Catalunya.
2. La prescripció extintiva: fonament, àmbit i al·legació. La interrupció i la suspensió.
3. Els terminis de la prescripció i el seu còmput. Termini de preclusió.
4. La caducitat. El còmput del termini i la preclusió.
5. Normes de dret intertemporal.

5. ACTIVITATS QUE ES DESENVOLUPARAN EN L'ASSIGNATURA

Les activitats són, principalment, presencials, a través de les lliçons impartides pels professors de l'assignatura a l'aula corresponent.

No es descarta la possibilitat de realitzar casos pràctics.

També es proposa el treball individual de l'alumne, a través de la recensió de la lectura recomanada. La recensió és un treball individual de l'alumne que consisteix en la realització d'un examen crític sobre un estudi o escrit jurídic recomanat pel professor o professora de l'assignatura i relatiu a la matèria del programa. No és, doncs, un resum, sinó un comentari personal sobre la lectura - llibre, article de revista, etc. -, tot valorant l'opinió o criteri de l'autor. Per a tal fi, es pot dividir el comentari en parts, coincidents o no amb les de la pròpia lectura recomanada.

La recensió no es pot lliurar realitzada a mà i l'extensió ha de ser d'entre 2 i 10 planes.

6. TEMPORALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

Les classes es duran a terme durant el segon quadrimestre del curs acadèmic, és a dir, des del mes de febrer fins al mes de maig.

L'examen per avaluar els coneixements de l'alumne es farà a l'hora i el lloc indicats en el Calendari d'Exàmens, durant el segon període d'avaluació del curs acadèmic, és a dir, durant el mes de juny i juliol.

La recensió de la lectura recomanada podrà presentar-se en qualsevol moment durant la vigència del quadrimestre corresponent, fins al mateix dia de l'examen final, i es lliurarà al professorat de l'assignatura o a Secretaria del Departament de Dret Privat.

7. AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà mitjançant un examen final escrit, de caràcter obligatori per l'alumne matriculat, que se superarà obtenint la qualificació d'APROVAT. L'examen pot constar d'una part teòrica i una altra de pràctica; en la pràctica, si s'escau, es podran utilitzar els textos legals per a la resolució del supòsit de fet plantejat. La qualificació d'aprovat s'obtindrà amb la suficiència demostrada en totes les respostes a les preguntes, inclosa la part pràctica, si n'hi ha.

Els i les alumnes que hagin realitzat la recensió de la lectura recomanada podran veure incrementada la nota obtinguda en l'examen final. Aquesta circumstància es farà palesa mitjançant el símbol * al costat del nom o de la nota obtinguda per l'alumne.

8. MATERIALS

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- ALBALADEJO, Manuel, *Derecho civil*, Tom I, «Introducción y Parte General», J. M. Bosch Editor, Barcelona, 2003.
- BADOSA COLL, Ferran (Director), *Manual de Dret civil català*, Marcial Pons, Barcelona, 2003.
- DÍEZ-PICAZO, Luis-GULLÓN, Antonio, *Instituciones de Derecho civil*, Vol. I/1, Tecnos, Madrid, 1998.
- LACRUZ BERDEJO, José Luis *et alii*, *Elementos de Derecho civil*, I, PARTE GENERAL, Vol. 1º «Introducción», Dykinson, Madrid, 2002; Vol. 2º «Personas», Dykinson, Madrid, 2004; Vol. 3º, «Derecho subjetivo. Negocio Jurídico», Dykinson, Madrid, 2000.
- MALUQUER DE MOTES BERNET, Carlos J. (Coordinador), *Codificación, persona y negocio jurídico*, Bosch, Barcelona, 2003.
- PUIG FERRIOL, Lluís-ROCA TRIAS, Encarna, *Institucions del Dret civil de Catalunya*, Vol. I, València, 1998; Volum II, València, 2004.

TEXTOS LEGALS

- EGEA, Joan-FERRER, Josep, *CODI CIVIL DE CATALUNYA i legislació complementària*, EUB, Barcelona, 2003.
- CÓDIGO CIVIL: de qualsevol editorial, edició de 2005.